Kommunala riktlinjer för alkoholservering

Antagen av bygg- och miljönämnden den 18 juni 2026

Dokumenttyp: Riktlinje
Diarienummer: BOM-2026-435
Giltighetstid: Tillsvidare
Dokumentansvarig: Bygg- och miljöchef

Ragunda Kommun

Kommunala riktlinjer för alkoholservering

Innehåll

Inledning 2
Syftet med riktlinjerna för alkoholservering 2
Kommunens mål med riktlinjer för serveringstillstånd 3
Nationell strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 3
Ansökan om serveringstillstånd 4
Ansvarsfull alkoholhantering 5
Riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholservering 6
Riktlinjer för servering 6
Ordning och nykterhet 6
Riktlinjer avseende ordning och nykterhet 7
Serveringslokal 7
Riktlinjer avseende serveringslokal 7
Serveringstider 8
Riktlinjer avseende serveringstider 8
Uteservering 8
Riktlinjer avseende uteservering 9
Kunskapsprov 9
Riktlinjer avseende kunskapsprov 9
Undantag, tillfälligt tillstånd till slutet sällskap 9
Tillfälliga tillstånd 10
Riktlinjer avseende tillfälliga tillstånd 10
Tillsyn 10
Sanktionsåtgärder 11
Riktlinjer avseende tillsyn 11
Tillsynsplan 12
Avslag och återkallelse av tillstånd 12

Inledning

Ragunda kommun är en plats där människor ska känna sig trygga och trivas. Detsamma gäller alla som kommer och besöker vår kommun. Ragunda ska vara en attraktiv kommun för alla.

I Ragunda kommun ska alkoholservering ske på ett ansvarsfullt och seriöst sätt som tar hänsyn till människors hälsa och trygghet. Ragunda kommun har ansvaret att hantera handläggningen av serveringstillstånd och ansvarig för detta är kommunfullmäktige, vilken i sin tur delegerar besluten till bygg- och miljönämnden och i vissa fall handläggande tjänstemän.

För att förtydliga vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Ragunda kommun antagit dessa riktlinjer.

8 kap 9 §

Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I bestämmelsen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen, anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning på vad som gäller enligt lag och andra författningar för serveringstillstånd. Riktlinjerna ska säkra en förutsebarhet och ska också utgöra en information till dem som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen, anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet. Lämplighetsprövningen enligt 8 kap 12 § alkohollagen baseras på kriterier som är objektiva och tydliga i lag samt föreskrifter.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning, vars syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Skyddslagstiftningens syfte ska alltid gå före näringspolitiska ändamål.

Syftet med riktlinjerna för alkoholservering

Syftet med de kommunala riktlinjerna för alkoholservering är att de ska på ett enkelt sätt redogöra för alkohollagen till näringsidkare, tillståndshavare, beslutsfattare och allmänheten. Riktlinjerna syftar till att:

- göra det enklare att förutse om en planerad etablering med serveringstillstånd kan beviljas,

- göra att kommunen behandlar ansökningar gällande serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt,
- bidra till en effektiv och rättssäker tillståndsprövning samt
- bidra till en likvärdig och samordnad tillsyn.

Utgångspunkten i riktlinjerna är att utgå från alkohollagens bestämmelser och rättspraxis. I vissa fall finns det utrymme och möjlighet för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik.

Folkhälsomyndigheten (FoHM) publicerade den 15 maj 2020 en ny vägledning kring hur de kommunala riktlinjerna för alkoholservering kan utformas. En förändring i lagen är, att lagstiftaren den 1 juli 2019 införde begreppet ”alkoholdrycksliknande preparat” i alkohollagen. Flertalet paragrafer i alkohollagen påverkades av ändringen. Exempel på alkoholdrycksliknande preparat kan vara en sorts glass, gelégodis, frusna drinkar eller annat med en alkoholhalt över 2,25 volymprocent alkohol. Ytterligare en förändring i alkohollagen gjordes 1 juni 2026 då mat- och kökskravet slopades.

Kommunens mål med riktlinjer för serveringstillstånd

- Förhindra överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna.
- Bidra till en förbättrad folkhälsa
- Bidra till att endast seriösa entreprenörer erhåller tillstånd
- Tydliggöra sambandet mellan matservering och alkoholservering
- Se till att den som söker tillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande

Nationell strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar

I skrivelsen (Skr. 2021/22:213) redogör regeringen för en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopning- och tobak samt spel om pengar (ANDTS-strategin). De övergripande målen för ANDTS-politiken är att minska skadorna av alkohol, spel, tobak och nikotin samt att motverka narkotika och doping. Målet betonar regeringens viljeinriktning att komma till rätta med de samlade problem som bruk och missbruk inom nämnda områden medför.

Förutom det övergripande målet finns sju långsiktiga formulerade mål för ANDTS-strategin:

1. Tillgången till alkohol, narkotika, dopingmedel och tobaks- och nikotinprodukter samt skadeverkningarna av spel om pengar ska minska.
2. Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar.
3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol och spel om pengar ska minska.
4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar ska minska.
5. Personer med skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet.
6. Antalet personer som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller spel om pengar ska minska.
7. En folkhälsobaserad syn på ANDTS inom EU och internationellt.

I den nuvarande strategin är de tidigare skilda ANDT- och S-strategierna hopslagna. Strategin gäller även narkotikaklassade läkemedel och andra nikotinprodukter än tobak. Den betonar mer än tidigare jämställdhet, jämlikhet och skydd för barn och unga, och samverkan mellan myndigheter och andra aktörer.

För att stödja det lokala och regionala arbetet och bidra till strategins genomförande och uppföljning bedöms att den nuvarande ansvarsfördelningen mellan myndigheter och samordningen på området bör kvarstå. Regeringen avser även att verka för att stärka förutsättningarna för en god dialog om utvecklingen, åtaganden och behov av åtgärder mellan regeringen, berörda myndigheter och det civila samhällets organisationer. Samverkan mellan myndigheter och andra berörda aktörer bör genomsyra arbetet.

Ansökan om serveringstillstånd

Ansökan om serveringstillstånd görs på Ragunda kommuns hemsida via e-tjänst. Till ansökan ska de handlingar som krävs bifogas i ansökan. Handläggning av ansökan påbörjas inte för när den sökande har skickat in följande grundläggande handlingar;

I ansökan ska följande punkter vara ifyllda:

- Organisationsnummer

- Serveringsställe (namn, adress, telefonnummer)
- Dryckesslag som ansökan avser
- Stadigvarande eller tillfällig servering? Till allmänheten eller slutet sällskap?
- Serveringstider? Uteserveringens serveringstider?
- Serveringens omfattning? (Året runt eller enstaka period)

Inskickade handlingar

- Inbetald avgift för ansökan
- Ritning över lokalen och möblering
- Registerbevis från bolagsverket eller föreningsstadgar
- Avtal och/eller kontrakt
- Kunskapsprov
- Budget och finansiering
- PBI (Personer med betydande inflytande)

Handläggningstider vid komplett ansökan är följande:

- Åtta veckor för stadigvarande serveringstillstånd
- Fyra veckor tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten
- Två veckor för tillfälligt serveringstillstånd till slutna sällskap
- Två veckor för anmälan om catering, provsmakning samt kryddning av snaps

Under ansökan skickar vi remisser till:

- Polismyndigheten
- Räddningstjänsten
- Kronofogden
- Bygg- och miljöenheten
- Andra remissinstanser efter behov

Tillfälligt serveringstillstånd beviljas inte under pågående ansökan och handläggning om stadigvarande tillstånd.

Ansvarsfull alkoholhantering

Alkohollagen är en så kallad skyddslag. Dess syfte är att förebygga och minska alkoholens sociala och medicinska skador, detta är särskilt viktigt mot unga människor. Det kan vara att undvika överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Serveringen ska utföras på ett ansvarsfullt sätt:

- Märkbart onyktra gäster ska inte ges tillträde till serveringsstället, utan avvisas.
- Gäster får inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart berusade.
- Oordning på serveringsstället och dess närhet ska motverkas.

Alkohollagen ställer krav på att den som söker ett serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och är personligt och ekonomiskt lämplig för uppgiften att inneha ett serveringstillstånd. Detta för att trygga att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. Den som söker serveringstillstånd ska redovisa finansieringen av restaurangköpet på ett trovärdigt sätt, dels för att minska så kallade svarta pengar och främja en sund konkurrens, dels för att undvika bulvanförhållanden, osunda tvingande låneavtal eller olämpliga bakomliggande finansiärer. Kunskapsprov genomförs hos kommunen om en ansökan har inkommit. Kostnaden för kunskapsprovet ingår inte i prövningsavgiften utan erläggs i samband med ansökan.

Riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholservering

- Ragunda kommun ska erbjuda tillståndshavare och serveringspersonal utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas för att därigenom minska överservering och misshandelsbrott. Det åligger dock restaurangägaren/företagsledaren att initiera en sådan utbildning.

Riktlinjer för servering

Ordning och nykterhet
3 kap 5§

Försäljning av alkoholdrycker och alkoholdryckslikнande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker och alkoholdryckslikнande preparat ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Tillsynsmyndigheten ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och bygg- och miljöenhetens bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Riktlinjer avseende ordning och nykterhet

- Den sökande ska ha fyllt minst 20 år
- Om alkohollagens krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde.
- Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa föreligger efter en helhetsbedömning utifrån;
- Polismyndighetens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning,
- Bygg- och miljöenhetens dokumenterade störningar från serveringsstället
- Särskilt känsliga områden i anslutning till ungdoms- och idrottsmiljöer skyddas.
- Att barn- och ungdomsinriktade arrangemang ska vara alkoholfria
- Särskilt känsliga områden, såsom nära skolor, ungdomsgårdar, platser där många ungdomar samlas eller områden med känd missbruksproblematik, ska prövning i det enskilda fallet alltid ske
- Att inte bevilja föreningar som uppbär föreningsstöd för ungdomsverksamhet serveringstillstånd samtidigt som de uppbär föreningsstödet.
- Vid nyetablering av verksamhet eller utökning av serveringstillstånd sker en restriktiv bedömning om ovanstående punkter inte kan säkerställas.
- Serveringstillstånd beviljas ej till spel- och sexklubbar.
- Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten beviljas inte servering av starksprit.
- I ordning ingår också att aggressiva och störande personer avvisas från serveringsstället oavsett om deras uppförande påverkas av berusning eller inte.

Serveringslokal
8 kap 16 §

Serveringsstället ska vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt 8 kap 16 § alkohollag. Enligt lagens förarbeten skall tillståndsmyndigheten ifrågasätta en tillståndshavares lämplighet att inneha serveringstillstånd om denne inte förmår uppfylla grundläggande brandskyddsbestämmelser.

Riktlinjer avseende serveringslokal

- Räddningstjänsten avger yttrande rörande serveringslokalens lämplighet ur brandsäkerhetspunkt.

Serveringstider
8 kap 19 §

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdryckskliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdryckskliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har vidare en rent alkoholpolitisk betydelse eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker oftast leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Polismyndighetens och bygg- och miljöenhetens yttrande ska alltid tillmätas stor betydelse av bestämmelser av serveringstider, det gäller inte minst vid prövning för servering efter klockan 01.00.

Riktlinjer avseende serveringstider

- Normal serveringstid gäller servering från tidigast 11.00 till senast 01.00
- För tillfälliga tillstånd till allmänheten gäller att senaste serveringstid är 01.00. Senare serveringstid är ett undantag som inte bör medges utan godkännande av polismyndigheten (nyårsafton är generellt undantagen och tillstånd ges till 02.00)
- För tillfälligt tillstånd till slutet sällskap kan serveringstid till 02.00 medges.
- Serveringsverksamhet efter 01.00 ska förenas med en skärpt tillsyn.
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska polisens synpunkter tillmätas stor betydelse.
- Senaste stadigvarande serveringstiden ska vara 02.00. Eftersom sena serveringstider är ett undantag i lagtexten ska prövningen vara mycket restriktiv.
- Vid brister i ordning och nykterhet ska serveringstiden inskränkas

Uteservering
8 kap 14 §

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservering utomhus som för bedrivande av alkoholservering i övrigt. Därutöver krävs tillstånd för användandet

av offentlig plats enligt ordningslagen, beviljat bygglov eller disposionsrätt till privat mark.

Uteserveringen ska kunna överblickas av serveringspersonalen för att kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Riktlinjer avseende uteservering

- Uteservering ska vara fysiskt avgränsande från kringliggande område där servering inte får förekomma
- Serveringstillstånd för uteservering beviljas till klockan 23.00. Förlängd serveringstid får beviljas efter yttrande från bygg- och miljöenheten om eventuell olägenhet för närboende.
- Hela tillståndet kan återkallas vid misskötsel av uteservering
- Tillstånd för så kallad satellitserveringar (uteserveringar som inte ligger i nära anslutning till restaurangen eller med mellanliggande bilväg) ska inte beviljas.

Kunskapsprov
8 kap 12 §

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Kunskapsprov krävs i normalfallet för alla typer av serveringstillstånd. I Folkhälsomyndighetens föreskrifter FoHMFS 2014:7 nämns fyra undantag från kunskapsprov där kunskapen kan fastställas på annat sätt.

Riktlinjer avseende kunskapsprov

- Minst hälften av de personer med betydande inflytande (PBI) eller i styrelsen som är aktiva i verksamheten eller i ett enstaka evenemang ska skriva kunskapsprov med godkänt resultat.
- Kunskapsprov kan bara skrivas i samband med den aktuella ansökan rörande serveringstillstånd som finns inlämnad till kommunen

Undantag, tillfälligt tillstånd till slutet sällskap

- Ett litet sällskap, under 20 personer, av egna föreningsmedlemmar vid ett enstaka tillfälle vid en tillställning som inte riskerar att dra till sig allmänhetens uppmärksamhet genom lokalens geografiska läge

Tillfälliga tillstånd

8 kap 2 §

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

När det gäller slutna sällskap krävs det att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i anslutning till entrén eller på annat ställa samma dag, eller dagar innan arrangemanget är det inte fråga om ett slutet sällskap. Vidare krävs ett gemensamt intresse och ett innehållsmässigt samband mellan medlemmarna utöver den aktuella tillställningen.

Vid nyansökan för stadigvarande serveringstillstånd är det inte önskvärt att föregripa beslutet genom att meddela tillfälligt tillstånd till allmänheten i avvaktan på stadigvarande tillstånd. Tillfälliga tillstånd för slutet sällskap kan däremot meddelas under handläggningstiden.

Riktlinjer avseende tillfälliga tillstånd

- Tillstånd i samband med idrottsevenemang bedöms med stor restriktivitet
- Tillfälliga tillstånd ges högst 8 gånger per år eller för en sammanhängande period om 14 dagar.
- Slutet sällskap kännetecknas av att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget, vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband mellan medlemmarna.
- Serveringsytan bör i möjligaste mån särskiljas från arrangemangsområdet för att möjliggöra överblickbarheten och därmed minska risken för överservering och langning.

Tillsyn

9 kap 2 §

Kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdryckslikandande preparat.

Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

9 kap 3 §

Tillsynen för efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas också av kommunen.

Enligt alkohollagen har kommunen tillsyn över de beviljade tillstånden och av försäljningsställen för öl samt över beslutade serveringstillstånd.

Tillsynen delas in i tre områden, förebyggande, inre och yttre tillsyn.

Förebyggande tillsyn kan bedrivas genom att erbjuda utbildning i bland annat ansvarsfull alkoholservering samt genom att informera såväl nya som redan etablerade tillståndshavare om alkohollagens krav samt hur kommunen arbetar med tillsyn.

Inre tillsyn avses granskning och kontroll från olika myndigheter. Tillsynen är av administrativ karaktär där remisser skickas till bland annat Skattemyndigheten, Kronofogden, Polismyndigheten samt Räddningstjänsten. Restaurangens marknadsföring samt restaurangrapporten jämförs med restaurangens försäljning.

Yttre tillsyn avses den tillsyn som kontinuerligt utförs av Polismyndigheten eller tillståndsenhetens tjänstemän ute på serveringsstället. Där granskas bland annat nykterhet och ordning, dryckesslag och om kommunala riktlinjer efterföljs. Tillståndsenhetens tjänstemän har enligt lag alltid rätt att få tillträde till samtliga lokaler som disponeras av det verksamma företaget.

Efter genomförd tillsyn ska tillståndshavaren få en dokumentation på vilka uppgifter som har framkommit, detta gäller både vid yttre och inre tillsyn. Om avvikelser från alkohollagen påträffas kan det leda till att en utredning inleds, vilket kan leda till sanktionsåtgärder. Om en utredning inleds ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut som kommuniceras med tillståndshavaren.

Sanktionsåtgärder

- Erinran, mild avvikelse från alkohollagen, åtgärd bör ske.
- Varning, allvarlig avvikelse från alkohollagen, åtgärd krävs.
- Återkallelse, mycket allvarlig avvikelse från alkohollagen, serveringstillståndet återkallas.

Riktlinjer avseende tillsyn

- Alla restauranger och serveringsställen bör få minst ett tillsynsbesök per år. Särskild prioritet är;

1. Tillfälliga arrangemang,
2. Evenemang med ung publik
3. Nyetablerade restauranger och serveringsställen

Tillsynsplan
9 kap 2§

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som delges länsstyrelsen.

I den kommunala tillsynsplanen för alkohol beskrivs hur kommunen planerar sin årliga tillsyn.

Avslag och återkallelse av tillstånd
9 kap 18 §

En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,

2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller

3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Tillståndsenheten är i första hand en kontrollmyndighet och har till uppgift att kontrollera och utreda om tillståndshavarna följer alkohollagens bestämmelser. Utredningarna ger underlag för Bygg- och miljönämnden att fatta beslut om avslag, villkor, erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd. Vissa beslut kan delegeras ut till handläggande tjänsteman.

Riktlinjer avseende avslag och återkallelse

- Bygg- och miljönämndens riktlinjer för alkoholservering ska betraktas vid nyansökan och kan vara underlag för avslag.